

Jak wiedza tubylcza pomaga rozwijać nowoczesną naukę

10 stycznia 2018

W ciągu całej historii ludy rdzenne były odpowiedzialne za rozwój wielu technologii i w znacznym stopniu przyczyniły się do rozwoju nauki.

Nauka to pogoń za wiedzą. Różne podejścia do gromadzenia tej wiedzy są kulturowo względne. Rdzenna nauka obejmuje tradycyjną wiedzę i rdzenną perspektywę, podczas gdy nie-autochtoniczne podejścia naukowe są powszechnie uznawane za naukę zachodnią. Razem zaś wiele wnoszą do współczesnej nauki. Chociaż uznano wartość integracji nauki rdzennej z nauką zachodnią, zaczęliśmy jedynie zarysować jej zalety. Perspektywy ludów tubylczych są holistyczne i opierają się na wzajemnych połączeniach, wzajemności i najwyższym szacunku dla natury. Sposoby podejścia do nauk zachodnich, jak i rdzennych mają swoje mocne strony i mogą się wzajemnie uzupełniać.

Jako wywodzący się od ludów tubylczych naukowiec, który specjalizuje się w łączeniu tradycyjnej wiedzy ekologicznej z badaniami ekologii dzikiej przyrody, natknąłem się na wiele przykładów, w których połączenie obu podejść doprowadziło do

doskonałego wkładu w nowoczesną naukę.

KORZENIE ŻYWNOSTCI I MEDYCyny

Przez wieki życie ludności rdzennej zależało od ich wiedzy o środowisku. Wiele gatunków roślin – w tym trzy piąte rodzajów obecnie uprawianych na całym świecie – zostało udomowionych przez ludność rdzenną w Ameryce Północnej, Środkowej i Południowej. Kukurydza, kabaczek, fasola, ziemniaki i papryka to tylko kilka przykładów produktów, które teraz wnoszą ogromny wkład w światową kuchnię!

Pozyskanie wiedzy o właściwościach leczniczych roślin odegrało zasadniczą rolę w rozwoju farmakologicznym. Na przykład, gdy osadnicy przybyli do Ameryki Północnej, rdzenni mieszkańcy pomogli nowo przybyłym wyleczyć grożący życiu szkorbut za pomocą toników iglastych, które były bogate w witaminę C.

Substancja czynna leku przeciwbólowego aspiryna, czyli kwas acetylosalicylowy, została po raz pierwszy odkryta m.in. przez rdzennych mieszkańców, którzy wykorzystali korę wierzby. Właściwości roślin leczniczych do dziś są nadal odkrywane, zwłaszcza w ekosystemach tropikalnych, w miarę jak rdzenni mieszkańcy dzielą się swoją wiedzą.

OD TECHNOLOGII DO TRADYCYJNEJ WIEDZY EKOLOGICZNEJ

Innowacje technologiczne, takie jak canoe, kajak, tobogan czy rakietki śnieżne, pomogły w podróży i transporcie i zostały szybko dostosowane przez europejskich osadników.

Ludy tubylcze, z ich dziesięcioleciami osobistego doświadczenia w połączeniu z ich przodkami, posiadają ogromną wiedzę o środowisku i relacjach ekologicznych w jego obrębie. Istnieją ogromne możliwości, w których taka wiedza może przyczynić się do rozwoju nowoczesnej nauki i zarządzania zasobami naturalnymi. Wiedza tubylcza, znana również jako Tradycyjna Wiedza Ekologiczna (ang. Traditional Ecological Knowledge), jest w istocie skumulowanym zasobem wiedzy

związanym z relacjami ekologicznymi, przekazywanym z pokolenia na pokolenie przez rdzennych mieszkańców. Tradycyjna Wiedza Ekologiczna już dostarczyła wglądów w zmiany środowiskowe, monitorowanie populacji dzikich zwierząt, praktyki zrównoważonego odłowy, ekologię behawioralną, relacje ekologiczne i wiele innych. Obserwacje Inuitów zidentyfikowały kilka ważnych zmian środowiskowych w Arktyce wywołanych efektem cieplarnianym, a ich wiedza na temat zachowań wali grenlandzkich pomogła badaczom zrewidować ich metody badań w celu poprawy szacunków wielkości populacji.

Starsi z plemienia Indian Heiltsuk z kanadyjskiej prowincji Kolumbia Brytyjska rozpoznali dwa typy wilków – przybrzeżne i śródlądowe – wcześniej nieudokumentowane zachodnimi metodami naukowymi. Przy tak udowodnionej wartości tylko w kilku przykładach, wyobraź sobie, jak Tradycyjna Wiedza Ekologiczna może dalej informować o nauce !

Tradycyjna Wiedza Ekologiczna nadal uzupełnia naukę zachodnią. W świetle ostatnich spadków populacji łośi w Ameryce Północnej, moje własne badania mają na celu włączenie wiedzy rdzennej, aby pomóc zidentyfikować czynniki, które mogą być odpowiedzialne za ten spadek.

EDUKACJA RDZENNA JEST NIEZBĘDNA

Pomimo uznanej wartości perspektywy i wiedzy rdzennych ludów, istnieje niewielu autochtonicznych naukowców. Naukowcy specjalizujący się w naukach rdzennych mogą zapewnić opiekę mentorską oraz stać się wzorem do naśladowania dla obecnych i przyszłych tubylczych studentów nauki.

Zachęcając do rekrutacji naukowców zajmujących się rdzenną nauką, przyszłe badania uwzględniające rdzenną perspektywę mogą utorować drogę do promowania podejść opartych na uwarunkowaniach kulturowych.

Wiele gatunków dzikich zwierząt jest zagrożonych na całej planecie, a angażowanie się we wspólne inicjatywy w zakresie

zarządzania obejmujące rdzenną naukę są teraz ważniejsze niż kiedykolwiek. Współpraca staje się coraz bardziej powszechna. Na przykład rząd Kanady uwzględnia Tradycyjną Wiedzę Ekologiczną w ocenie zagrożonych gatunków. Worldwide Indigenous Science Network (WISN) przywraca dialog z Tradycyjną Wiedzą Ekologiczną do najbardziej palących problemów ekologicznych na świecie.

W całej historii rdzenni mieszkańcy, ich perspektywa i wiedza znacznie przyczyniły się do rozwoju nauki i technologii i na pewno będą to robić jeszcze przez następne pokolenia!

Autorstwo: Jesse Popp

Tłumaczenie: Tomasz Nakonieczny

Zdjęcie: [danutaniemiec](#) (CC0)

Źródło oryginalne: [TheConversation.com](#)

Źródło polskie: [LudyZiemi.blogspot.com](#)

O AUTORCE

Jesse Popp jest adiunktem na Wydziale Biologii Uniwersytetu Laurentian, pracuje także dla plemienia Anishinabek i Centrum Rybołówstwa w Ontario. W swojej pracy łączy Tradycyjną Wiedzę Ekologiczną wywodzącą się z tubylczej perspektywy z nowoczesną nauką.